

Strömsunds kommun
Rektorn vid Centralskolan Hoting

Beslut för grundskola med särskoleelever

---

efter tillsyn av Centralskolan Hoting
i Strömsund

Tillsyn av Centralskolan Hoting

Skolinspektionen genomför tillsyn i Strömsund under hösten 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Centralskolan Hoting besöktes av Skolinspektionen mellan den 3 och 4 maj 2012.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens bedömning är att Centralskolan i Hoting i många avseenden bedriver en målinriktad verksamhet för att ge alla elever förutsättningar att nå de nationella målen. Personalen vid Centralskolan har under det senaste året arbetat för att implementera den nya skollagen, läroplanerna och kursplanerna. I processen ingår arbetet med de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen liksom betyg- och bedömningsfrågor i stort.

I lärarintervjuer framkommer att de lägger stor vikt vid individualisering av undervisningen som är åldersblandad. Rektorn menar att Hotings centralskola genomsyras av "Den röda tråden", vilket innebär att personal från förskola till och med årskurs 9 regelbundet genomgår fortbildning, planerar och utvärderar tillsammans. Ändå har vårterminen 2011 endast 60 procent av eleverna nått målen i samtliga ämnen. Det genomsnittliga meritvärdet år 2011 är 192,7 att jämföra med rikets 210,6. Skolinspektionens bedömning är att skolan måste ta till kraftfulla åtgärder för att förbättra kunskapsresultaten och pekar i detta beslut på ett antal områden där skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat.

Vid skolan bedrivs ett kvalitetsarbete, som dokumenterats i en kvalitetsredovisning. I den sammanställs vissa resultat men kvalitetsarbetet kan utvecklas ytterligare genom att skolan blir bättre på att följa upp, analysera och utvärdera resultaten på skolövergripande nivå och även på klass- och skolenhetsnivå. Detta för att synliggöra skillnader och kunna lära av goda såväl som mindre goda exempel. Arbetet med särskilt stöd måste också utvärderas för att skolan ska kunna försäkra sig om att insatserna ger avsedd effekt. För att skolan ska utvecklas kvalitativt måste undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följas upp och utvärderas samt nya metoder prövas och utvecklas. Det är av stor vikt, enligt Skolinspektionen, att skolan i sitt kvalitetsarbete analyserar kunskapsresultaten och måluppfyllelsen för att kunna ta välgrundade beslut om vilka åtgärder som ska vidtas för att förbättra resultaten och se om de åtgärder som satts in har haft önskad effekt. Det är rektorns ansvar att så sker.

Såväl elever som personal uttrycker i intervjuer att stämningen vid skolan är

god och att det finns ett stort engagemang hos personalen. Det finns också en beredskap att agera om incidenter inträffar och eleverna uttrycker att lärarna vid behov agerar snabbt. Skolans plan mot kränkande behandling måste dock utvecklas för att fullt ut svara mot lagens krav.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Centralskolan Hoting i Strömsund måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Strömsunds kommun att senast den 3 december 2012 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer att skolans plan mot kränkande behandling inte fullt ut motsvarar lagens krav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

Se till att det finns för varje skolenhet/verksamhet en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur föregående års åtgärder har genomförts.

Se till att eleverna är med i framtagandet av planen mot kränkande behandling.

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte alltid på det sätt eleverna behöver och har rätt till. När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser inte rektorn till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

Skolan måste se till att studiehandledning på modersmålet ges till elever som har behov av det (5 kap. 4§ skolförordningen).

Den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler det till rektorn(3 kap. 8§ skollagen).

Rektorn måste se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds (3 kap 8§ skollagen).

Att det vid utredning som huvudregel sker samråd med elevhälsan (3 kap 8§ skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn verkar inte fullt ut för att utbildningen utvecklas. Rektorn ser inte till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

Rektorn måste se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten (4 kap. 4, 5 §§ skollagen, Lgr 11 punkt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar/Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar).

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Skolenhetens inre organisation samt ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

I detta ingår att:

Tydliggöra i vilka fall, och till vem, rektor har överlåtit enskilda ledningsuppgifter eller beslutsbefogenheter (2 kap. 10 § andra stycket skollagen)

Skäl för beslut

Föreläggande:

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att skolans plan mot kränkande behandling inte fullt ut motsvarar lagens krav.

Motivering:

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Inom ramen för det målinriktade arbetet ska skolan bland annat se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Planen ska innehålla en redogörelse vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp. Planarbetet kan integreras med arbetet med ordningsregler och arbetsmiljö. Själva processen med att ta fram planerna är en nyckel till framgång.

Skolinspektionen har tagit del av Centralskolans likabehandlingsplan. Planen gäller hela Hotings rektorsområde. Det finns inte någonting som är specifikt för de olika verksamheterna i rektorsområdet utan planen är allmänt hållen. Skolinspektionens bedömning är att planen i vissa avseenden uppfyller de krav som lagstiftningen ställer, dock inte i alla. Det måste tydligt framgå att skrivningarna i planen utgår från en kartläggning av den aktuella situationen på skolan. I det arbetet är det viktigt att eleverna finns med. Utifrån kartläggningen ska rektorer, personal och elever bestämma vad som ska göras under året. Planen ska beskriva det förebyggande arbetet och hur arbetet ska följas upp. Planen ska också beskriva vem som ska göra vad. Eleverna ska vara med i arbetet med att göra planen, följa upp den och utvärdera den. Elevernas medverkan har enligt rektorn bestått i att de svarat på en enkät, fått ta del av svaren samt fått informationen om planen efter att den upprättats. Skolinspektionen vill dock poängtera, förutom att planen hänvisar till äldre lagstiftning, att en redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionens bedömning är att skolans plan mot kränkande behandling måste utvecklas för att motsvara de krav som författningarna ställer.

Författning:

6kap. 8 § skollagen.

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Särskilt stöd ges inte alltid på det sätt eleverna behöver och har rätt till. När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser inte rektorn till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås är det enligt skollagen rektorns ansvar att behovet skyndsamt utreds och att beslut fattas om åtgärdsprogram ska upprättas eller inte. Utredningen utgör underlag för rektorns beslut om eleven behöver särskilt stöd och åtgärdsprogram. Under utredningen ska man samråda med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp.

Vid intervjuer med rektorn och lärarna framkommer en otydlighet kring hur processen kring särskilt stöd fungerar. Det är vanligt att lärarna resonerar kring hur de ska hjälpa elever som riskerar att inte nå målen. De diskuterar om åtgärdsprogram ska upprättas eller inte och, om det bedöms behövas, är det läraren som upprättar ett åtgärdsprogram som sedan skickas till rektorn. Eftersom utredningsfasen ofta hoppas över kan åtgärdsprogram upprättas utan att elevens eventuella svårigheter har utretts noggrant. Följden kan bli att de åtgärder som beslutas i ett åtgärdsprogram inte alltid är de mest lämpliga för att komma tillrätta med elevens eventuella svårigheter. Vidare sker ingen systematisk samverkan med elevhälsan även om kontakt ibland tas med någon i elevhälso-teamet. Skolans elevhälsa har inte regelbundna träffar för samråd i specialpedagogiska frågor. De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av är av skiftande kvalitet. Skolinspektionen vill här framhålla vikten av att de insatser som formuleras i åtgärdsprogrammen är så konkreta som möjligt och att de uttrycks på ett sätt att de är möjliga att utvärdera.

Skolinspektionen bedömer att rektorn måste se till att processen kring särskilt stöd tydliggörs så att det blir tydligt att läraren ska kontakta rektorn, att utredning initieras av rektorn och att rektorn ska besluta om att åtgärdsprogram ska upprättas eller inte. Rektorn bör också vinnlägga sig om att arbetet med särskilt stöd utvärderas och analyseras på övergripande nivå för att se att de resurser som läggs på stödinsatserna också får effekt i form av ökad måluppfyllelse.

Vid Centralskolan finns en grupp elever med annat modersmål än svenska som enligt rektorn och lärarna behöver studiehjälp på sitt modersmål. De yngre eleverna får det, men enligt lärarna, finns det elever i högre årkurser som

skulle behöva det särskilda stödet. Som skäl anges att kommunen inte får tag i någon lämplig person som kan ge eleverna stöd. Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Författning:

3 kap. 8 § andra stycket skollagen.

5 kap. 4 § skolförordningen.

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning:**

Rektorn verkar inte fullt ut för att utbildningen utvecklas. Rektorn ser inte till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn ansvarar även för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolan det vill säga att skolans resultat följs upp, utvärderas och utvecklas. Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna vid skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Centralskolans rektor har delegerat ledningsuppgifter till en så kallad platschef vid skolan som enligt en arbetsbeskrivning bland annat ska "leda och utveckla arbetslaget enligt läroplanen", "Ansvara för arbetslagets kompetensutveckling i samråd med rektorn", "Leda, utveckla och utvärdera den pedagogiska planeringen", "Ansvara för enhetens ekonomi i samråd med rektorn", "Ansvara för medarbetarsamtal och lönesamtal", "I övrigt hörsamma och verkställa vad rektor beslutar". Den tid platschefen har avsatt för detta uppdrag är 50 procent av en heltid. Rektor och platschefen har regelbundna träffar där rektor får information av platschefen. I intervjuer framkommer att dock att ansvarsfördelningen inte är tydlig. Personalen vet inte alltid vem som är ansvarig för vad och tror till exempel att både rektor och platschef har samma ansvar för pedagogiska frågor. I intervju med rektor framkommer att Centralskolan i Hoting har haft stora problem med ventilationen och arbetet med arbetsmiljön upptar stor del av rektorns arbetstid. Detta har bland annat medfört att hon inte hinner med att göra klassrumsbesök eller delta i arbetslagets konferenser vilket gör att hon har svårt att driva arbetet med utveckling framåt.

Vid Centralskolan utvärderar arbetslagen verksamheten och upprättar en kvalitetsredovisning. Redovisningen har karaktären av en verksamhetsredogörelse

som beskriver delar av skolans arbete med lärande och värdegrund men saknar i stort sett måluppfyllelse och resultatredovisning. Även analyser av resultat kopplade till åtgärder för utveckling saknas. De kunskapsresultat som redovisas är betygsmedelvärdet för årskurs 8 och 9. I övriga årskurser och ämnen görs inga sammanställningar och utvärderingar av elevernas kunskapsutveckling och kunskapsresultat. I intervjuer med rektorn och personal framkommer att insatta stödåtgärder utvärderas på individnivå av lärare men att det saknas rutiner för att systematiskt följa upp och utvärdera de särskilda stödinsatser som ges vid skolan, på grupp- och skolnivå.

Det är en rektors roll är att leda kvalitetsarbetet och initiera förändringar inom de områden som har betydelse för måluppfyllelsen. Vid Centralskolan är arbetet med att "leda, utveckla och utvärdera den pedagogiska planeringen" delegerat till platschefen. Det är Skolinspektionens uppfattning att rektorn och platschefen vid Centralskolan tillsammans med personalen mer systematiskt behöver följa upp och utvärdera skolans resultat så att både väl fungerande insatser synliggörs men också så att förbättringsinsatser tydliggörs och åtgärder för utveckling kan vidtas. Dokumentationen av detta kvalitetsarbete behöver förbättras för att kunna vara det stöd i utvecklingsarbetet det är tänkt att vara och även om rektorn har delegerat vissa beslut och enskilda uppgifter, har rektorn kvar sitt yttersta ansvar för verksamheten och för de beslut som fattas.

Strömsunds kommun har nyligen initierat ett förändringsarbete kring systematiskt kvalitetsarbete och dokumentation av detta arbete. Skolinspektionen ser positivt på initiativet och utgår ifrån att arbetet leder till att skolan utvärderar verksamheten med utgångspunkt i nationella mål och förbättrar analysen av resultaten så att de får underlag till att besluta om åtgärder som leder till utveckling.

Skolinspektionen bedömer att det är av största vikt att skola i sitt kvalitetsarbete analyserar kunskapsresultaten och måluppfyllelsen för att kunna ta välgrundade beslut om vilka åtgärder som ska vidtas för att förbättra resultaten. Den låga måluppfyllelsen i vissa ämnen, det låga meritvärdet och att många elever inte når målen i alla ämnen måste analyseras för att skolan ska utröna orsakerna och vidta åtgärder. Skolinspektionens bedömning är att skolans systematiska kvalitetsarbete måste utvecklas.

Författning:

2 kap. 9 §, 4 kap. 4–5 §§ skollagen, Lgr 11 och Läroplan för grundskolan 2011, avsnitt 2.8/Lpo 94, avsnitt 2.8

Bedömningsområde: Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Bedömning:

Skolenhetens inre organisation samt ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna

Motivering:

Enligt skollagen får rektorn i vissa fall uppdra åt en anställd som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och beslutsbefogenheter. Vid Hoting Centralskola finns en arbetsbeskrivning för den person som på halva sin heltidstjänst är platschef vid skolan. Det är en omfattande arbetsbeskrivning, se också bedömningspunkten om pedagogisk ledning och kvalitetsarbete, men den är inte tydlig. Inom flera områden står det att platschefen tillsammans med rektorn ansvarar för områden som exempelvis personalens kompetensutveckling. Hur detta gemensamma ansvar ska fördelas framgår inte. Även i intervjuer med rektorn, platschefen och personalen framkommer en osäkerhet hur det i praktiken fungerar.

Rektorns delegation behöver förtydligas så att det blir tydligt för samtliga vem som ska genomföra olika ledningsuppgifter. Skolinspektionen vill också påpeka att även om rektor har delegerat vissa beslut och enskilda uppgifter, har rektorn kvar sitt yttersta ansvar för verksamheten och för de beslut som fattas.

Författning:

2 kap. 10 § andra stycket skollagen.

Bakgrund

Måluppfyllelse

Centralskolan i Hoting har full måluppfyllelse i svenska och matematik i årskurs 3 men skolan har inte någon sammanställning av måluppfyllelsen i årskurs 5. Mot bakgrund av att skolan inte kan presentera en redovisning av elevernas kunskapsresultat i årskurs 5 kan Skolinspektionen inte ge en någon beskrivning av måluppfyllelsen.

Andelen elever i årskurs 9 vid Centralskolan som uppnår målen i alla ämnen uppgår år 2011 till 60 procent. I riket når 77 procent av eleverna målen i alla ämnen och det genomsnittliga meritvärdet är 210,6. Det genomsnittliga meritvärdet år 2011 för Centralskolan är 192,7 och har under den senaste femårsperioden varierat mellan 189,7 och 211,4. År 2010 var 91,7 procent av eleverna behöriga till gymnasieskolan. Skolan har ingen statistik på hur det ser ut för 2011. Skolinspektionen konstaterar att andelen elever som inte nått målen i två eller fler ämnen år 2011 är 20 procent. År 2010 var andelen 25 procent.

År 2011 når över 90 procent av eleverna målen i samtliga ämnen utom i fysik, matematik samt idrott och hälsa, där under 90 procent av eleverna når målen.

Skolinspektionens bedömning är att alla elever vid Centralskolan inte ges förutsättningar att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och pekar i detta beslut på ett antal områden där skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat.

Värdegrundsarbetet

Rektorn menar att värdegrundsarbetet sker fortlöpande och ingår som en naturlig del i all undervisning. I intervjuer lyfts ofta fördelarna med den lilla skolan fram; att det med relativt små undervisningsgrupper finns en närhet till eleverna och alla blir sedda. Det är lätt att ta itu med uppkomna problem. Enkäter genomförs terminsvis, och i kvalitetsredovisningen redovisas högstadiets elevers svar. 80 procent av eleverna trivs och känner sig trygga i skolan. Orsakerna till varför de övriga inte trivs bra är till exempel tråkiga lektioner och stök i klassrummet. Några uppger att de blivit kränkta. Enligt skolledningen har skolan vidtagit en rad åtgärder för att förbättra dessa elevers situation. Av intervjuer framgår även att de flesta eleverna trivs och är trygga i sin skola. Såväl elever som personal uttrycker i intervjuer att stämningen vid skolan är god och att det finns en beredskap att agera om incidenter inträffar.

Beskrivning av Centralskolan Hoting

Centralskolan i Hoting ligger fem mil från kommunens största ort Strömsund. I Centralskolan går 98 elever från förskoleklass till årskurs 9, indelat i 1-2:a, en 3-4:a och en 5-6:a. Årskurs 5-6 har sina lokaler i samma hus som högstadiet medan årskurs 3-4 finns i samma hus som F-2. Skolan leds av en rektor tillika skolområdeschef som även ansvarar för Fjällsjöskolan, en 7-9 skola, och två F-6 skola, Centralskolan i Backe samt Kyrktåsjö skola. Rektorn/områdeschefen ansvarar också för sex förskolenheter. Vid Centralskolan finns en så kallad platschef på 50 procent som stöd för rektorn. Platschefen har personal-, ekonomi- och arbetsmiljöansvar samt ansvar för delar av rektorsuppdraget enligt en arbetsbeskrivning. Personalen är organiserad i arbetslag.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit Britta Seeger och Sara Lyrenäs.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Enhetschef

Eva Ahlman
Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).